

Рішення
спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Ігор Валерійович Черненко**, 1991 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2018 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство», працює адвокатом, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 66-34 від 17 лютого 2026 року, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – **Оксани ХОТИНСЬКОЇ-НОР**, докторки юридичних наук, професорки, завідувачки кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Рецензентів

– **Ірини БОНДАР**, докторки юридичних наук, доцентки, доцентки кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Любові МАЛЯРЧУК, кандидатки юридичних наук, доцентки, доцентки кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Офіційних опонентів

– **Олени ОВЧАРЕНКО**, докторки юридичних наук, професорки, доцентки кафедри цивільної юстиції та адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ігоря ЖУКЕВИЧА, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри права імені академіка УАН о. Івана Луцького Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила».

На засіданні 21 квітня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Ігорю Валерійовичу Черненку** на підставі публічного захисту дисертації «Судовий контроль за виконанням судових рішень в Україні» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано на кафедрі юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник – **Олександр СНІДЕВИЧ**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить нові науково-обґрунтовані результати, а саме: визначено поняття «правові гарантії забезпечення виконання судового рішення» як категорії, одним з обов'язкових елементів якої є судовий контроль за виконанням судових рішень. Під поняттям «правові гарантії забезпечення виконання судового рішення» запропоновано розуміти встановлений

державою обов'язок виконання судового рішення, яке набрало законної сили або підлягає негайному виконанню, особою, не на користь якої воно ухвалене, у визначеній законодавством процедурі, а також із способами захисту порушених прав позивача (стягувача) та заходами примусу до виконання судового рішення відповідача (боржника), які забезпечуються судовим контролем за виконанням судових рішень. Сформульовано передумови запровадження та розвитку судового контролю за виконанням судових рішень в Україні та здійснено їх умовний поділ на історичні, юридичні, економічні та соціокультурні. Сформульовано презумпцію ухилення боржника від виконання судового рішення під час застосування тимчасового обмеження фізичної особи у праві виїзду за межі України та запропоновано запровадити її у законодавстві. Зазначена презумпція полягає у законодавчому припущенні про ухилення боржника від виконання судового рішення, якщо боржником не доведено виконання судового рішення. Здійснено поділ обставин, які зумовлюють неможливість виконання судового рішення, на фактичні (остаточні) та процедурні (тимчасові). Визначено критерії розмежування застосування судового контролю за виконанням судового рішення та загального порядку захисту прав та інтересів стягувача шляхом подання нового позову з іншим предметом позову (матеріально-правовою вимогою), але з тотожними підставами. Удосконалено: поняття «судовий контроль за виконанням судового рішення», під яким пропонується розуміти його не лише як встановлені законодавцем форми контролю за виконавцем або відповідачем на стадії виконання судового рішення, а як форму реалізації правосуддя на стадії виконання судового рішення, яка полягає в забезпеченні судом належного та повного виконання судового рішення в межах законодавчо визначеної процедури органом державної влади, фізичною або юридичною особою, які згідно із законом зобов'язані його виконати; визначення видів судового контролю за виконанням судового рішення, а саме: контроль, нагляд або санкціонування вчинення відповідних рішень та дій; положення щодо змісту повороту виконання судового рішення та обґрунтовано можливість застосування його у справах немайнового характеру (за винятком справ з предметом позову про вчинення дій на користь позивача, які вичерпуються шляхом їх реалізації

відповідачем та справ, які зачіпають права та інтереси осіб, які не є сторонами в судовому провадженні). Дістали подальшого розвитку: положення про звільнення від сплати судового збору стягувача в процесі здійснення судового контролю за виконанням судового рішення, в тому числі у разі здійснення оскарження; ідеї про необхідність об'єднання положень статей 382 та 383 КАС України для забезпечення оцінки причин невиконання судового рішення та притягнення до відповідальності винних осіб у невиконанні судового рішення за наявності таких обставин; положення про необхідність законодавчого обмеження повноважень суду зобов'язувати суб'єкта владних повноважень подати звіт про виконання судового рішення у справах, примусове виконання яких покладено на органи примусового виконання. В даних справах суд повинен бути наділений повноваженнями зобов'язати виконавцем всіх передбачених законодавством заходів примусового виконання такого судового рішення. Суд повинен бути наділений повноваженнями зобов'язати подати звіт про виконання судового рішення не лише суб'єкта владних повноважень-відповідача, а й інших суб'єктів владних повноважень (наприклад органи Державної казначейської служби України, які виконують списання коштів з рахунків суб'єкта владних повноважень-відповідача) у справах, які виконуються без органів примусового виконання (наприклад стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, в межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу відповідно до Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»); положення про необхідність застосування зобов'язання подання звіту про виконання судового рішення, як форми судового контролю за виконанням судового рішення, лише у справах, які не передбачають стягнення коштів.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 наукові статті у фахових виданнях України, а також 4 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Черненко І. Практика застосування судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві. *Юридичний вісник*. 2022. №5. С.261-266.

2. Черненко І.В. Передумови запровадження судового контролю за виконанням судових рішень в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Том 2 №80. С.257-263.

3. Черненко І.В. Проблематика застосування тимчасового обмеження фізичної особи у праві виїзду за межі України під час здійснення судового контролю за виконанням судового рішення. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. №4. С.62-66.

4. Черненко І.В. Правові гарантії забезпечення виконання судового рішення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Том 1 №87. С.311-316.

5. Черненко І.В. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м.Чернівці, 21 жовтня 2022 року). Чернівці. 2022. С.411-414.

6. Черненко І.В. Щодо недоліків врегулювання інституту судового контролю за виконанням судового рішення у проєкті Закону України «Про внесення змін деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень про судовий контроль». *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м.Чернівці, 27 жовтня 2023 року). Чернівці. 2023. С.439-443.

7. Черненко І.В. Поворот виконання рішення як форма судового контролю за виконанням судового рішення немайнового характеру. *Актуальні проблеми судового права*: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м.Харків, 26 квітня 2024 року). Харків. 2024. С.224-228.

8. Черненко І.В. Проблемні аспекти сплати судового збору під час процедури судового контролю за виконанням судового рішення. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-

практичної конференції (м.Чернівці, 31 жовтня 2024 року). Чернівці. 2024. С.428-433.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Хотинська-Нор Оксана Зіновіївна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Бондар Ірина Вадимівна, докторка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна з зауваженнями:

1. Безперечно, виконання рішення суду є завершальною та невід'ємною частиною судового провадження, водночас спірним є визначення автором виконавчого провадження лише як його стадії. Зокрема, у висновках зазначено, що «Судовий контроль за виконанням судового рішення – це форма реалізації правосуддя на стадії виконання судового рішення, яка полягає в забезпеченні судом належного та повного виконання судового рішення в межах законодавчо визначеної процедури органом державної влади, фізичною або юридичною особою, які згідно із законом зобов'язані його виконати». Таке вузьке тлумачення виконавчого провадження, виключно як стадії, потребує авторського обґрунтування та роз'яснення, оскільки здійснювати формування та удосконалення термінів виконавчого процесу необхідно не тільки через порівняння з чинною термінологією, що закладена в чинному законодавстві, а й через конструктивний аналіз позицій вчених, таке співвідношення мінімізує ризики колізій, розширювального тлумачення та забезпечить стабільність правозастосування.

2. Автор робить висновок, що «судовий контроль за виконанням судового рішення здійснюється у таких видах: контроль, нагляд або санкціонування вчинення

відповідних рішень та дій» (С.162). Даний підхід потребує уточнення та переосмислення, оскільки родове поняття, в даному випадку термін «контроль», не може збігатися з видовим, що свідчить про некоректність запропонованої класифікації. Родове поняття має бути ширшим, загальним поняттям та об'єднувати видові поняття.

3. У вступі до дисертаційного дослідження автор ставить перед собою ряд завдань, одним з яких є – «проаналізувати судову практику щодо здійснення СКВСП» (С.16). До судової практики дисертант звертається неодноразово аналізуючи її, однак у висновках до роботи не зроблений підсумок у даному напрямку, окресленого на самому початку роботи. У світлі зазначеного важливо почути думки автора щодо результатів здійсненого аналізу судової практики здійснення судового контролю, виявлених проблемних (спірних) аспектах, тощо.

4. Дисертант ставить перед собою завдання: «встановити особливості іноземного досвіду СКВСП», в свою чергу цьому присвячується підрозділ 3.1 роботи, де досліджується іноземний досвід щодо судового контролю за виконанням судових рішень та шляхи його запровадження в Україні. У цьому контексті, під час публічного захисту дисертації, хотілося б почути від автора аргументовані пропозиції щодо запровадження в Україні досвіду іноземних країн.

Малярчук Любов Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна з зауваженнями:

1. Так, дисертант, аналізуючи здійснення форми судового контролю у вигляді оскарження рішення, дії чи бездіяльності державних або приватних виконавців, в основному розглядає це питання крізь призму процесуального законодавства, а до Закону України «Про виконавче провадження» звертається лише для констатації відповідного права у ст.74 (стор. 35). Для прикладу, наводячи на стор. 77 роботи перелік суб'єктів, які наділені правом подання скарги щодо рішень, дій або бездіяльності державних та приватних виконавців до суду, автор не звертає увагу на неузгодженості між їхнім складом в процесуальному законодавстві та вказаній

спеціальній нормі Закону України «Про виконавче провадження». Крім того, у роботі не проводився аналіз наведеного у Законі кола осіб, яким надане право на оскарження рішення, дії чи бездіяльності державних або приватних виконавців, з огляду на що і не піддається об'єктивній оцінці потенційна можливість його реалізації у повній мірі. При цьому, автор констатує, що відповідно до норм ЦПК України та ГПК України правом подання скарги щодо рішень, дій або бездіяльності державних та приватних виконавців до суду наділені сторони виконавчого провадження – стягувач та боржник, водночас наголошує, що в адміністративному судочинстві така скарга подається у формі позовної заяви, а правом на її подання наділені не лише сторони виконавчого провадження, а всі учасники виконавчого провадження (стор. 77), проте ніяк таку різницю у суб'єктному складі заявників не коментує. Виправдано було б також при розгляді даного питання зупинитися і на вивченні критеріїв та правил визначення юрисдикції суду, до якого подається відповідна скарга, адже одним з яких як раз і є статус учасника виконавчого провадження.

2. Так само, ведучи мову на стор. 78, 88-89 про строки звернення з такою скаргою до суду, здобувач оминає увагою і відмінності у законодавстві у підходах до їх обчислення та пов'язаних з цим негативних наслідків. У свою чергу, у ч. 5 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» визначено, що рішення та дії виконавця, посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені протягом 10 робочих днів з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її прав, свобод чи законних інтересів, тоді коли процесуальне законодавство визначає ці строки у календарних днях. При цьому, це питання не раз виносилося на судовий розгляд, і відповідно останні позиції судів висловлені на користь обчислення відповідних строків оскарження згідно з процесуальними кодексами у календарних днях (Постанова Верховного Суду від 1 жовтня 2025 року у справі №497/2150/21), що свідчить про необхідність узгодження законодавства у сфері здійснення судового контролю у такий спосіб. У свою чергу використання відповідної судової практики було б доречним також у контексті піднятої на стор. 89 роботи дискусії щодо

правових наслідків порушення строків звернення особи зі скаргою або позовною заявою на рішення, дії чи бездіяльність виконавця.

3. У п.2.2 роботи «Вирішення судом окремих процесуальних питань, пов'язаних з примусовим виконанням судових рішень» автор при дослідженні питання щодо санкціонування судом тимчасового обмеження боржника у праві виїзду за межі України, зокрема аналізу ухилення боржника від виконання зобов'язань, покладених на нього рішенням, як підстави для санкціонування такого заходу судом, звертався до вивчення судової практики. Так, дослідження терміну «ухилення» ґрунтується на Листі від 01.02.2013 р. Верховного Суду України «Судова практика щодо вирішення питання про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України» (стор. 94). Проте, при цьому варто було використати більш релевантні й актуальні судові рішення, в яких напрацьовані підходи до розуміння «ухилення» через визначення відповідних характерних ознак для оцінки відповідних дій/бездіяльності боржника як таких (Постанова Київського апеляційного суду від 16.01.2025 р. у справі №752/21809/21), але які залишилися поза увагою автора при розгляді даного питання.

4. Зроблений висновок на стор. 133 роботи, що підхід до визначення категорій справ в господарській та цивільній юрисдикції, в яких може бути застосована процедура зобов'язання подання звіту про виконання судового рішення, є недосконалим та потребує змін, оскільки законодавство передбачає застосування такої форми судового контролю щодо справ про стягнення коштів, має дискусійний характер та є таким, що потребує переосмислення з огляду на наступне. Так, автор попередньо висловив міркування, що звернення до процедури зобов'язання судом боржника подати звіт про виконання судового рішення у встановлений строк до спору про стягнення коштів здійснюється у разі наявного виконавчого провадження (яке є обов'язковою передумовою) та постанови виконавця про арешт коштів, а відтка є непотрібною, адже у даному випадку може бути застосований судовий контроль у формі оскарження рішень, дій чи бездіяльності виконавця, у разі невчинення останнім відповідних дій (стор. 130). Варто звернути увагу при цьому, що судовий контроль у формі зобов'язання судом боржника подати звіт про

виконання судового рішення спрямований на такого суб'єкта як боржник і перевіряється факт виконання безпосередньо ним судового рішення, а не дії чи бездіяльність виконавця при цьому, натомість при оскарженні рішень, дії чи бездіяльності виконавця здійснюється контроль як раз за правомірністю відповідних рішень, дії чи бездіяльності саме виконавця, чим суттєво відрізняються ці форми судового контролю, а відтак не є взаємозамінними.

Овчаренко Олена Миколаївна, докторка юридичних наук, професорка, доцентка кафедри цивільної юстиції та адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Оцінка позитивна з зауваженнями:

1. На стор. 162 Дисертації дисертант робить висновок: «Як нагляд здійснюється судовий контроль за виконанням судового рішення шляхом винесення окремої ухвали у разі виявлення порушення закону на стадії виконання судового рішення». На стор. 63-64 Дисертації проблематика нагляду в контексті судового контролю за виконанням судового рішення аналізується більш детально. Не оспорюючи важливість такого інструменту реагування судом на порушення законодавства, виявлені під час розгляду і вирішення справи, як окрема ухвала, вважаємо, що віднесення його до теоретичної категорії «нагляд» є помилковим. По-перше, тенденції розвитку законодавства останнього десятиріччя свідчать про відмову від конструкції «нагляд» як в судовому провадженні, так і в інших сферах організації та діяльності органів публічної влади. По-друге, зазначена конструкція передбачає активне втручання в дискреційні повноваження або поточну професійну діяльність суб'єкта, функціонування якого стосується здійснення нагляду. Винесення судом окремої ухвали не має відповідних ознак, адже суд в окремій ухвалі не вправі зупинити або припинити протиправні дії або допущені порушення законодавства, які є предметом цієї ухвали. Суд лише ініціює процедуру притягнення відповідного суб'єкта до дисциплінарної відповідальності або іншу схожу перевірочну процедуру, але самостійно він не вправі її здійснити. По-третє, в тексті Дисертації ми не знайшли переконливих аргументів щодо того, що нагляд дійсно є формою судового контролю за виконанням судового рішення. А отже, хотілося б уточнити відповідний висновок дисертанта під час публічного захисту.

2. Вивчення рецензованої Дисертації дозволяє дійти висновку, дисертант не приділив належної уваги змінам законодавства, які відбулися в сфері примусового виконання рішень судів під час дії правового режиму воєнного стану (з 24 лютого 2022 р.). Частина змін, запроваджених в процесуальні кодекси і Закони України «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» протягом 2022-2025 роках, безпосередньо стосувалися питань судового контролю за виконанням судових рішень. Незважаючи на те, що окремі новели чинного законодавства знайшли своє відображення у розділах 2 і 3 Дисертації, вважаємо, що цей аналіз в контексті обраної теми дослідження мав бути більш детальним і всебічним, що очевидно збагатило би рецензоване дослідження.

3. Вивчення тексту Дисертації засвідчує, що дисертант не приділив належної уваги суб'єктам, що відповідно до чинного законодавства здійснюють примусове виконання рішень судів та інших органів, а саме, це державні виконавці й приватні виконавці. Державні й приватні виконавці за чинним нормативно-правовим регулюванням мають дещо різні повноваження у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів, дещо різні підходи до вчинення окремих виконавчих дій і організації їх роботи. Це створює окремі особливості судового контролю за виконанням рішень судів, якщо вони знаходяться на виконанні приватного виконавця. Приміром, істотно відрізняються законодавче регулювання і судова практика щодо стягнення основної винагороди приватного виконавця і судового збору, який справляється за примусове виконання рішень органами державної виконавчої служби. Вивчення даної проблематики в контексті судового контролю за виконанням рішень судів, на нашу думку, істотно збагатило би дисертаційне дослідження.

4. На стор. 164-165 Дисертації дисертант пропонує, щоб «при розгляді подання виконавця про тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України, суд повинен застосовувати презумпцію ухилення боржника від виконання судового рішення, яка полягає у припущенні, що боржник ухиляється від виконання судового рішення під час процедури». Підтримуючи дану пропозицію дисертанта в цілому, вважаємо, що зазначена презумпція повинна більш загальний характер і поширюватися не лише на такий інструмент примусового виконання рішень судів та інших органів, як

тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України, а на весь процес примусового виконання рішень судів та інших органів у цілому. Запровадження такого підходу до зазначеної презумпції дозволило би значно підвищити рівень дієвості виконавчого провадження як завершальної стадії судового провадження. Таким чином, під час публічного захисту бажано почути міркування дисертанта щодо перспектив більш широкого формулювання презумпції ухилення боржника від виконання судового рішення.

Жукевич Ігор Васильович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права імені академіка УАН о. Івана Луцького Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила». Оцінка позитивна з зауваженнями:

Поза увагою автора залишилось питання роз'яснення судового рішення в контексті можливості здійснення його під час розгляду судом заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення, що було б бажано зробити задля підвищення практичної цінності дисертаційного дослідження.

Автором не приділено уваги питанню державної політики щодо цифровізації виконавчого провадження, що у свою чергу призведе до змін в процедурі здійснення судового контролю за виконанням судового рішення. Відповідно, майже не запропоновано конкретних механізмів удосконалення національного законодавства в частині цифровізації судового контролю за виконанням судового рішення, що звужує прикладне значення роботи.

Автор на с.133 дисертаційного дослідження зазначає про недолік нормативно-правового регулювання судового контролю за виконанням судового рішення в адміністративному судочинстві, який полягає у відсутності законодавчого врегулювання категорій справ, в яких умовою зобов'язання суб'єкта владних повноважень подання звіту про виконання судового рішення є невиконання судового рішення в межах виконавчого провадження. Автор зазначає, що у поєднанні з імперативністю застосування такої форми судового контролю за виконанням судових рішень в соціальних та пенсійних справах це призведе до перевантаження судів, та як наслідок - низької ефективності. Враховуючи високий

рівень навантаження державних виконавців, автору доцільно було висвітлити в межах дисертаційного дослідження ставлення до обмежень приватних виконавців передбачених ч.2 ст.5 Закону України «Про виконавче провадження», для більш комплексного вирішення питання щодо здійснення примусового виконання судових рішень, за якими боржником є держава, державні органи, Національний банк України, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, державні та комунальні підприємства, установи, організації, юридичні особи, частка держави у статутному капіталі яких перевищує 25 відсотків, та/або які фінансуються виключно за кошти державного або місцевого бюджету.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради;

«Проти» - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Ігорю Валерійовичу Черненку** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої вченої ради

докторка юридичних наук, професорка,

завідувачка кафедри юстиції

Оксана ХОТИНСЬКА-НОР

Підпис засвідчує
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА
22.04.2024

